

dr hab. inż. Andrzej WŁODARSKI, prof. SGSP
Zakład Ochrony Infrastruktury
Katedra Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Wydział Inżynierii Bezpieczeństwa Cywilnego
Szkoła Główna Służby Pożarniczej

Ochrona ludności w systemie bezpieczeństwa RP

Omówienie
LEAD

W artykule przedstawiono problematykę ochrony ludności w aspekcie istniejących w kraju rozwiązań organizacyjno-funkcjonalnych. Przedstawiając, w pierwszej części artykułu, ochronę ludności jako elementu systemu bezpieczeństwa wewnętrznego kraju, podkreślono rolę i znaczenie w tym względzie poszczególnych szczebli administracyjnych kraju. W dalszej części artykułu zwrócono uwagę na różnorodność instytucji, zaangażowanych w Polsce w zadania ochrony ludności, a dokonując analizy ich zaangażowanie, podkreślono szczególną rolę Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W podsumowaniu artykułu sformułowano kilka wniosków dotyczących ewentualnego usprawnienia funkcjonowania krajowego systemu ochrony ludności.

Słowa kluczowe: ochrona ludności, KSRG, siły ratownicze, bezpieczeństwo, współpraca sił.

1. Szczeble administracyjne w ochronie ludności

Analizując bezpieczeństwo w świetle występujących zagrożeń, należy zauważyć, że problematyka ochrony przed różnego typu zagrożeniami, w tym również przeciwdziałania tym zagrożeniom, jest zjawiskiem historycznym, występującym w każdej formacji polityczno-gospodarczej pod każdą szerokością geograficzną, które przechodziło różne etapy organizacyjne i techniczne.

Problematyka bezpieczeństwa regulowana jest w różnych aktach prawnych, poczynając od najważniejszego, tj.: Konstytucji RP art. 5, w którym stwierdza się, że: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swego terytorium, zapewnia wolność, przestrzeganie praw człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Bezpieczeństwo może więc, w ujęciu podmiotowym, dotyczyć:

- człowieka, jako jednostki ludzkiej posiadającej system właściwych sobie wartości, które z jego punktu widzenia wymagają ochrony;

- grupy ludzi o różnej skali wielkości, począwszy od rodziny na społeczności międzynarodowej kończąc;
- sformalizowanych i terytorialnie rozpoznawalnych struktur tj.: gmina, powiat, województwo, państwo .

Człowiek, grupa społeczna, państwo, organizacja międzynarodowa starają się oddziaływać na swoje otoczenie zewnętrzne i sferę wewnętrzną, by usuwać, a przynajmniej oddalać zagrożenia, eliminując własny lęk, obawy, niepokój i niepewność. Państwo, jako struktura organizacyjna, winno zagwarantować swoim obywatelom ochronę życia i mienia w każdym czasie i w każdej sytuacji, ponieważ społeczeństwo ma nienaruszalne, konstytucyjne prawo do ochrony przed katastrofalnymi zagrożeniami przemysłowymi, klęskami żywiołowymi i skutkami działań zbrojnych. Obowiązkiem wszystkich organów administracji samorządowej i rządowej oraz podmiotów gospodarczych jest wypełnienie tych gwarancji, zarówno w czasie pokoju, jak i wojny, a pomoc obywateli w realizacji tych zadań jest ich moralną i naturalną powinnością.

W warunkach życia codziennego do ochrony ludności, w tym ratownictwa, przeznaczone są etatowe, wyspecjalizowane jednostki, których zadaniem jest udzielanie niezbędnej pomocy. Codzienne wypadki drogowe, kolejowe, awarie sieci elektrycznych, gazowych nie naruszają i nie zakłócają normalnego, w miarę spokojnego funkcjonowania społeczeństwa, gdyż przeznaczone do ochrony życia i zdrowia oraz mienia służby potrafią zapanować nad sytuacją. Problem ochrony ludności zaczyna się zdecydowanie komplikować, gdy niepożądane zdarzenia zaczynają burzyć porządek dnia codziennego, zostają naruszone i zachwiane podstawowe procesy społeczne, społeczeństwo przestaje normalnie funkcjonować, z obawą oczekując rozwoju dalszych wydarzeń. Państwo w takiej sytuacji musi być szczególnie przygotowane od szybkiego i skutecznego opanowania i zlikwidowania lub zminimalizowania potencjalnego lub realnego zagrożenia. Generalną odpowiedzialność za niesienie pomocy w sytuacji zagrożenia o charakterze wewnętrznym lokalnie ponosi samorząd, tj. gmina, powiat. Wszystkie wyższe szczeble pełnią funkcję organów koordynujących, gdy lokalne zdarzenie przekształca się w lokalny kryzys, wymagający podjęcia działań strategicznych oraz w czasie wojny wymagającej włączenia organizacji pozarządowych, dysponujących liczącym się zapleczem ludzkim i technicznym do działań w zakresie ochrony ludności.

Od 2009 roku, zgodnie z uchwaloną ustawą samorządową oraz ustawą o administracji rządowej w województwie, podstawowymi jednostkami podziału terytorialnego są gminy, powiaty i województwa. W rezultacie utworzył się nowy system administracji publicznej, którego podstawą stały się jednostki samorządu terytorialnego. Odpowiedzialność za wyniki działania całości administracji określonego stopnia podziału terytorialnego (w tym służb, inspekcji i straży) spadła na wojewodę (na stopniu wojewódzkim) i starostę (w powiecie) i właśnie te jednostki ponoszą odpowiedzialność za skutki działań własnych i służb, których są zwierzchnikami.

1.1. Szczebel wojewódzki

Wojewoda, będąc również Szefem Obrony Cywilnej województwa, realizuje zadania zapobiegania i przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom ludzi i środowiska¹. Zapewniając współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej działających na terenie województwa oraz innych sił i środków wydzielonych do jego dyspozycji, w tym pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych RP; kieruje ich działalnością w zakresie:

- zapobiegania zagrożeniom życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska,
- bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego,
- ochrony praw obywatelskich,
- zapobiega klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom, a także kieruje procesem zwalczania i usuwania ich skutków, w których obowiązanymi są uczestniczyć: PSP, Policja, Państwowe Ratownictwo Medyczne i jednostki ochrony zdrowia, Straż Graniczna,
- wydaje polecenia obowiązujące wszystkie organy administracji rządowej, a w sytuacjach nadzwyczajnych również organy samorządu terytorialnego.

Przy wojewodzie działa Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego, w którego skład wchodzi: wicewojewodowie, dyrektor generalny urzędu wojewódzkiego, komendant wojewódzki Policji, komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, kierownicy zespolonych służb, inspekcji oraz straży wojewódzkich i dyrektorzy wydziałów, a także inne osoby zaproszone przez wojewodę do udziału w posiedzeniach i pracach zespołu. Ich udział pozwala wojewodzie na sprawne kierowanie działaniami zespolonej administracji w sferze ochrony bezpieczeństwa i utrzymania porządku publicznego. Na uwagę zasługuje uprawnienie wojewody do wprowadzenia zakazu przeprowadzania imprez masowych na terenie województwa w określonym czasie lub do odwołania.

1.2. Szczebel powiatowy

Starosta jest zwierzchnikiem administracji zespolonej w powiecie. Ponosi odpowiedzialność za skutki działań własnych, a także powiatowych służb (inspekcji, straży), nad którymi sprawuje zwierzchnictwo². Do jego uprawnień należy między innymi:

¹ W sytuacjach nadzwyczajnych (stan klęski żywiołowej, stan wyjątkowy, stan wojenny) wojewoda może wydawać rozporządzenia i decyzje, a także przez ogłoszenie w lokalnej prasie, Radiu, TVP, dotyczące:

- ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela,
- ograniczeń w stosunku do osób zatrudnionych u pracodawcy,
- obowiązku świadczeń osobistych i rzeczowych.

Wprowadzone ww. ograniczenia stosuje się do osób fizycznych zamieszkałych lub czasowo przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan nadzwyczajny.

² Powiatową administrację zespoloną stanowią:

- starostwo powiatowe,
- powiatowy urząd pracy (który jest jednostką organizacyjną powiatu),
- jednostki organizacyjne stanowiące aparat pomocniczy kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

- zatwierdzanie programów działania,
- uzgadnianie wspólnych działań tych jednostek na terenie powiatu i kierowanie tymi działaniami (w sytuacjach szczególnych),
- zlecenie przeprowadzenia kontroli w uzasadnionych przypadkach,
- wydawanie poleceń komendantom (Policji, Państwowej Straży Pożarnej) oraz powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa,
- żądanie od właściwego komendanta Policji przywrócenia stanu zgodnego z porządkiem prawnym lub podjęcia działań zapobiegających naruszeniu prawa.

Dla realizacji zadań starosta w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami, strażami, a także w celu wykonania zadań dotyczących porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli powoływana jest komisja bezpieczeństwa i porządku publicznego w składzie:

- starosta (jako jej przewodniczący),
- dwaj radni delegowani przez radę powiatu,
- trzy osoby powołane przez starostę spośród osób wyróżniających się wiedzą o problemach będących przedmiotem prac komisji,
- dwaj przedstawiciele delegowani przez komendanta powiatowego (miejskiego) Policji,
- pracownicy innych służb, inspekcji i straży oraz organów administracji publicznej, które wykonują zadania w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

Starosta ma wpływ na obsadę stanowisk powiatowych komendantów (Policji i Państwowej Straży Pożarnej) oraz inspektora nadzoru budowlanego. Wykonuje czynności z zakresu prawa pracy względem kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

1.3. Szczebel gminny

W poszczególnych stanach bezpieczeństwa, szczególnie zaś w czasie stanu nadzwyczajnego klęski żywiołowej wójt (burmistrz, prezydent miasta) kieruje działaniami prowadzonymi na obszarze gminy w celu zapobieżenia skutkom zagrożeń lub ich usunięcia. W zakresie prowadzenia tych działań wójt może wydawać polecenia wiążące organom jednostek pomocniczych, kierownikom jednostek organizacyjnych utworzonych przez gminę, kierownikom jednostek ochrony przeciwpożarowej działającym na terenie gminy oraz kierownikom organizacyjnych przekazanych do jego dyspozycji i skierowanych do wykonywania zadań na obszarze gminy. Może występować do nich z wnioskami o wykonanie czynności niezbędnych w celu zapobieżenia skutkom zagrożeń (np. klęski żywiołowej, działań terrorystycznych) lub ich usunięcia. Działania w celu zapobieżenia skutkom zagrożeń lub ich usunięcia wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta oraz wojewoda wykonują przy pomocy gminnego, powiatowego lub wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego, którego zadania określa

Ustawa z 27 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. nr 89, poz. 590, z późn. zm.).

„Prawo każdego człowieka do życia jest chronione przez ustawę. Nikt nie może być umyślnie pozbawiony życia, wyjąwszy przypadki wykonania wyroku sądowego, skazującego za przestępstwo, za które ustawa przewiduje taką karę³”. W Rzeczypospolitej Polskiej sprawę tę rozstrzyga ustawa podstawowa – Konstytucja, której art. 38 określa, że „Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia”. Tym samym, sprawie ochrony życia ludzkiego nadano w Polsce rangę najwyższą.

Treść tego zapisu znajduje również odzwierciedlenie w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, według której nadrzędnym celem działań państwa w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego jest utrzymanie zdolności do reagowania w przypadku wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa publicznego oraz bezpieczeństwa powszechnego, związanych z ochroną porządku prawnego, życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego przed bezprawnymi działaniami oraz skutkami klęsk żywiołowych, katastrof naturalnych i awarii technicznych, osiągnięcie czego będzie możliwe poprzez:

- zwiększenie efektywności działania administracji publicznej,
- podnoszenie poziomu profesjonalizmu funkcjonariuszy i pracowników administracji publicznej realizujących zadania w tej sferze funkcjonowania państwa,
- upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

W Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej podkreślono również, że działania w zakresie zapewnienia akceptowanego przez społeczeństwo poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa mają być skierowane także na integrację i konsolidację z działaniami NATO, UE i ONZ oraz innych organizacji międzynarodowych.

2. Siły w realizacji zadań ochrony ludności

Umieszczenie problematyki ochrony życia i zdrowia ludzi, mienia i środowiska w sytuacji występowania nadzwyczajnych zagrożeń w ustawie zasadniczej – Konstytucji RP świadczy o tym, jak duże znaczenie nadaje się tej problematyce w naszym kraju. W jej rozwiązywaniu, traktowanym jako realizacja swoistego rodzaju misji państwa, uczestniczą wszystkie elementy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, ogniwa władzy rządowej i samorządowej wszystkich szczebli administracyjnych kraju, siły i środki organizacji ratowniczych, organizacje pozarządowe i inne, jak również wszyscy obywatele kraju. W analizie strony wykonawczej przedstawione zostaną wyposażone w różne narzędzia organizacyjne i techniczne, w tym systemy informatyczne, funkcjonujące na wszystkich

³ Punkt 1. Art. 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r. nr 61, poz. 284) – potocznie nazywaną Europejską konwencją praw człowieka, przyjęta przez RP 19 stycznia 1993 r.

szczeblach administracji różne organizacje, służby i inspekcje, wśród których do najważniejszych zalicza się między innymi:

- Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (KSRG)⁴,
- Obrona Cywilna Kraju,
- Polski Czerwony Krzyż,
- inne.

2.1. Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy stanowi integralną część systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Swoim zasięgiem obejmuje obszar całego kraju i działa na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Jego celem jest ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez:

- walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi,
- ratownictwo techniczne,
- ratownictwo chemiczne,
- ratownictwo ekologiczne,
- ratownictwo medyczne,
- współpracę z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne.

Działania ratownicze KSRG w zakresie powyższych rodzajów ratownictwa mieszczą w sobie zadania w zakresie ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska, dotyczące w szczególności:

- rozpoznanie i identyfikację zagrożenia;
- zabezpieczenie strefy działań ratowniczych, w tym wyznaczenie i oznakowanie strefy zagrożenia;
- włączanie lub wyłączanie instalacji, urządzeń i mediów, mających wpływ na bezpieczeństwo zagrożonych lub poszkodowanych osób oraz ratowników;
- dotarcie i wykonanie dostępu do zagrożonych lub poszkodowanych osób, wraz z udzieleniem im kwalifikowanej pierwszej pomocy, i ewakuację poza strefę zagrożenia;
- przygotowanie dróg ewakuacji zagrożonych lub poszkodowanych osób oraz ratowników;
- zapewnienie bezpieczeństwa zagrożonym lub poszkodowanym osobom oraz ratownikom;
- ewakuację i ratowanie osób, a następnie zwierząt oraz ratowanie środowiska i mienia przed skutkami pożaru lub wybuchu;
- wykorzystanie zwierząt do poszukiwania zagrożonych osób.

⁴ Jest to zespół przedsięwzięć organizacyjnych, szkoleniowych, materiałowo-technicznych i finansowych, obejmujących prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych, miejscowych zagrożeń oraz skupiający w uporządkowanej wewnętrznie strukturze jednostki ochrony przeciwpożarowej w celu ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska.

Ponadto, KSRG w zakresie ratownictwa medycznego realizuje planowanie, organizowanie działań ratowniczych z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, które obejmują w szczególności:

- rozpoznanie u osób poszkodowanych stanu nagłego zagrożenia zdrowotnego oraz prowadzenie segregacji pierwotnej i udział w segregacji wtórnej;
- zastosowanie technik i sprzętu niezbędnych do ratowania życia i zdrowia w zależności od rodzaju, skali i miejsca zdarzenia oraz liczby osób poszkodowanych;
- zapewnienie ciągłości realizowanego przez podmioty KSRG procesu ratowania osób znajdujących się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego na miejscu zdarzenia;
- określenie sposobu postępowania ze sprzętem medycznym.

W kierowaniu działaniami ratowniczymi KSRG wyróżnia się następujące poziomy:

- interwencyjny;
- taktyczny;
- strategiczny.

Kierowaniu interwencyjnemu podlegają siły nieprzekraczające wielkością jednej kompanii i realizowane jest w strefie zagrożenia lub strefie działań ratowniczych. Kierowanie interwencyjne przejmują ratownicy z jednostek ochrony przeciwpożarowej, posiadający kwalifikacje do kierowania działaniem ratowniczym, właściwi ze względu na obszar chroniony, w kolejności:

- członek ochotniczej straży pożarnej, w tym również komendant gminny ochrony przeciwpożarowej;
- strażak jednostki ochrony przeciwpożarowej;
- dowódca zastępu Państwowej Straży Pożarnej;
- dowódca sekcji Państwowej Straży Pożarnej;
- zastępca dowódcy zmiany Państwowej Straży Pożarnej;
- dowódca zmiany Państwowej Straży Pożarnej;
- zastępca dowódcy jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej;
- dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej.

Poziom taktyczny – realizowany jest na granicy strefy zagrożenia lub poza nią; podlegają mu siły nieprzekraczające wielkością jednego batalionu lub siły, w których składzie znajdują się specjalistyczne grupy ratownicze. Kierowanie to są obowiązani przejąć, w następującej kolejności:

- zastępca dowódcy jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej właściwej dla miejsca powstania zdarzenia;
- dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej właściwej dla miejsca powstania zdarzenia;

- oficer wyznaczony przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie;
- komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej.

Poziom strategiczny – realizowany jest w celu określenia i przyjęcia niezbędnej strategii w likwidowaniu zagrożenia oraz nadzoru nad kierowaniem taktycznym; kierowaniu strategicznemu podlegają siły odwodów operacyjnych na obszarze województwa, siły centralnego odwodu operacyjnego lub siły przekraczające wielkością jeden batalion. Kierowanie to są obowiązani przejąć, w następującej kolejności:

- oficer wyznaczony przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie;
- komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej;
- oficer wyznaczony przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie;
- komendant główny Państwowej Straży Pożarnej.

Kierujący działaniem ratowniczym, niezależnie od poziomu kierowania, może:

- zarządzić ewakuację ludzi i mienia,
- wstrzymać ruch drogowy oraz wprowadzić zakaz przebywania osób trzecich w rejonie działania ratowniczego,
- przejąć w użytkowanie na czas niezbędny dla działania ratowniczego nieruchomości i ruchomości, środki transportu, sprzęt, ujęcia wody, inne środki gaśnicze, a także przedmioty i urządzenia przydatne w działaniu ratowniczym.

2.2. Obrona Cywilna Kraju

Początki tworzenia systemu norm regulujących postępowanie w czasie wojny i pokoju, w celu zachowania życia, zdrowia i godności człowieka, odnoszą się do XIX wieku, kiedy to w 1863 r. utworzono międzynarodową organizację pozarządową pod nazwą Czerwonego Krzyża. Celem organizacji było niesienie pomocy każdemu rannemu, niezależnie od jego przynależności narodowej lub państwowej. Z biegiem lat powstały nowe unormowania prawne – konwencje haskie (1864 r., 1899 r. i 1907 r.) oraz konwencje genewskie (1906 r., 1925 r. i 1929 r.) – stosowania metod i środków zmierzających do pokonania przeciwnika, obowiązujące wszystkie strony konfliktu zbrojnego.

Według obowiązujących w Polsce unormowań prawnych, obrona cywilna jest pozamilitarnym elementem systemu obronnego kraju. Realizuje wiele, bardzo różnorodnych zadań, nie tylko w okresie wojny, ale również w pozostałych stanach gotowości państwa, w dziedzinie ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska. Celem Obrony Cywilnej, zgodnie z ustawą o powszechnym obowiązku obrony RP, jest:

- ochrona ludności, zakładów pracy i urządzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury,
- ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny,
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych, zagrożeń środowiska i w usuwaniu ich skutków⁵.

Zadania obrony cywilnej w czasie pokoju:

- planowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przed skutkami działań zbrojnych zarówno ludności, jak i zakładów pracy i urządzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury,
- wykrywanie zagrożeń i stwarzanie warunków do ostrzegania i alarmowania ludności,
- przygotowanie schronów i ukryć dla ludności oraz utrzymanie ich w gotowości do użycia,
- gromadzenie i przechowywanie indywidualnych środków ochronnych dla formacji obrony cywilnej i ludności,
- wyposażenie formacji obrony cywilnej w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, przyrządy i aparaturę do wykrywania różnego rodzaju zagrożeń,
- systematyczne szkolenie w zakresie OC,
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, oraz usuwanie ich skutków.

Zadania obrony cywilnej w czasie wojny:

- organizuje ewakuację ludności, zaciemnianie i wygaszanie oświetlenia,
- organizuje i prowadzi akcję ratunkową, udziela pomocy medycznej poszkodowanym,
- przygotowuje budowle ochronnych,
- organizuje pomieszczenia i zaopatrzenie dla poszkodowanej ludności,
- zaopatruje ludność w sprzęt i środki ochrony indywidualnej,
- prowadzi likwidację skażeń i zakażeń,
- pomaga w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami.
- pomaga w budowie i odbudowie awaryjnych ujęć wody pitnej,
- pomaga w ratowaniu żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania,
- udziela doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

Funkcjonowaniem Obrony Cywilnej kierują **centralny i terenowe organy kierujące**. Centralnym organem właściwym w sprawach obrony cywilnej jest Szef Obrony Cywilnej Kraju, którego powołuje prezes Rady Ministrów. Do zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju należy między innymi koordynowanie przedsięwzięć i sprawowanie kontroli nad realizacją zadań obrony cywil-

⁵ Zgodnie z art. 137 ustawy z z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity, Dz.U. 2004, nr 241, poz. 2416 z późn. zm.).

nej przez naczelne organa administracji, terenowe organa administracji rządowej i organa samorządu terytorialnego.

Terenowymi organami obrony cywilnej w administracji rządowej i samorządowej są wojewodowie, starostowie, wójtowie oraz burmistrzowie i prezydenci miast jako szefowie obrony cywilnej województw, powiatów, miast i gmin. Do zakresu ich działania należy kierowanie oraz koordynowanie przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe i samorządowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne działające na ich terenach, przy czym za realizację zadań obrony cywilnej w zakładach pracy odpowiedzialni są ich właściciele lub kierownicy tych zakładów.

W realizacji zadań z obszaru ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia i środowiska Obrona Cywilna wykorzystuje szerokie możliwości Systemu Wykrywania i Alarmowania, którego zarys struktury przedstawiono na rys 1.

Rys. 1. Schemat wykrywania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania

Źródło: www.strazbytow.powiat.pl/straz/komenda.php

System Wykrywania i Alarmowania tworzą jednostki organizacyjne oraz służby wykonujące zadania związane z wykrywaniem zagrożeń oraz ostrzeganiem i alarmowaniem ludności funkcjonujące w czasie pokoju oraz uruchamiane i rozwijane w przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego, w szczególności stanu klęski żywiołowej, w celu zapobieżenia skutkom katastrofy naturalnej, awarii technicznej lub działań terrorystycznych, a także w przypadku przeprowadzania ćwiczeń i treningów działające w ramach jednolitego systemu wykrywania i alarmowania, w którego skład wchodzi:

- **System Wczesnego Ostrzegania (SWO)** funkcjonujący w czasie pokoju, tworzony przez zespół jednostek organizacyjnych, służb, inspekcji, zakładów, obiektów, instalacji stanowiących potencjalne zagrożenie dla ludności i środowiska w przypadku ich uszkodzenia lub awarii, posiadających całodobową służbę dyżurną lub osoby dyżurne wyposażone w środki łączności, działających w sposób zapewniający jednolitość funkcjonowania oraz wzajemną interoperacyjność, zobowiązanych do wzajemnej wymiany informacji uzyskanych w toku własnej działalności statutowej, funkcjonujących we wszystkich stanach gotowości obronnej państwa, podległych właściwemu terenowo organowi administracji publicznej [wójt, (burmistrz, prezydent miasta), starosta, wojewoda] /organowi obrony cywilnej. Głównym celem SWO jest informowanie o niepożądanych zdarzeniach, np. katastrofach naturalnych w czasie na tyle wczesnym, aby była możliwość działania zapobiegającego stratom np. ewakuacji ludności i ich dobytku. Jego strukturę przedstawiono na rys. 2.

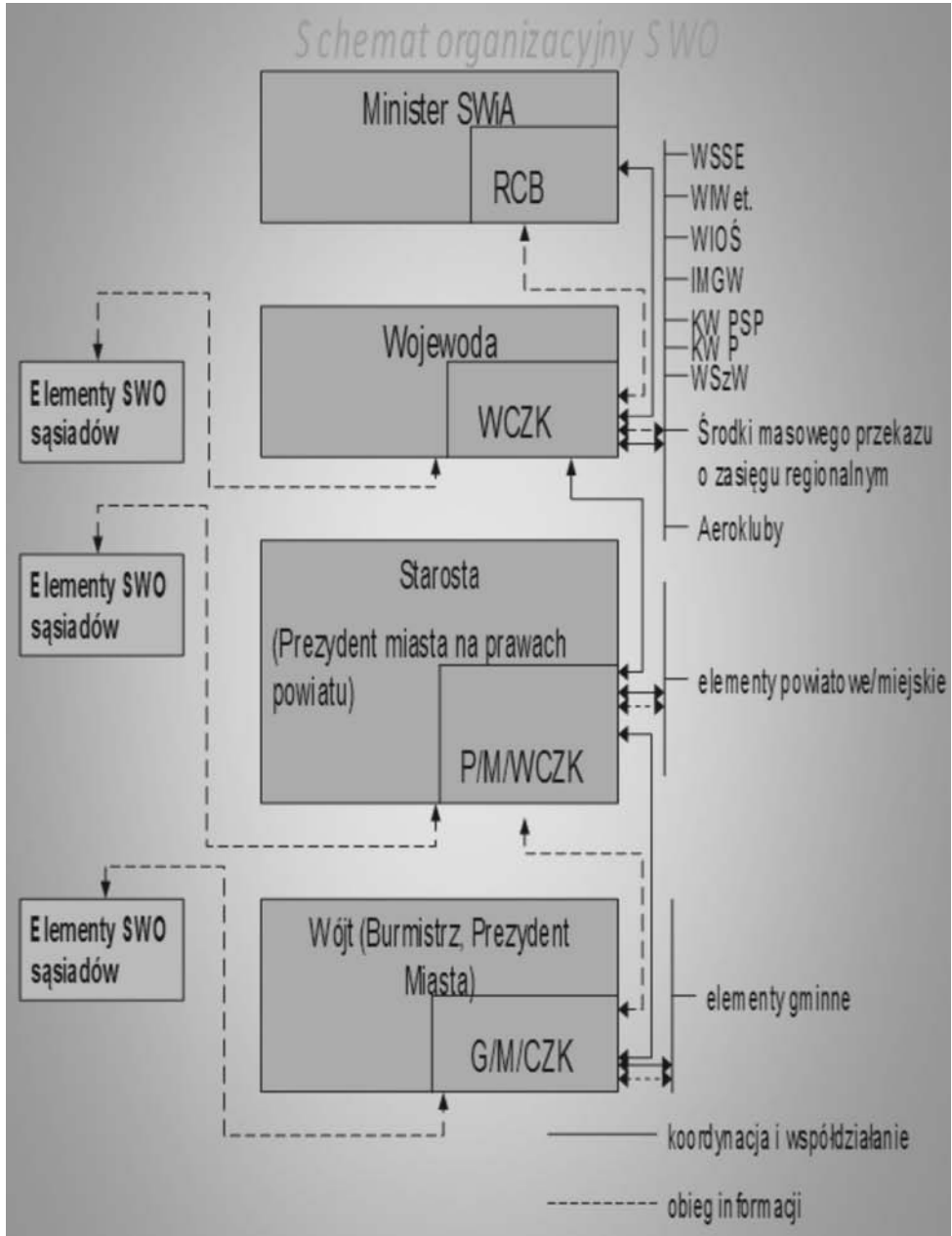
Kolejnym elementem wykrywania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania jest Krajowy System Wykrywania Skażeń i Alarmowania (KSWSiA), w ramach którego są uruchamiane i rozwijane podsystemy terenowe w celu zapobieżenia skutkom katastrofy naturalnej, awarii technicznej lub działań terrorystycznych, mogących spowodować wystąpienie skażeń chemicznych, biologicznych lub promieniotwórczych, a także w przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego, w szczególności stanu klęski żywiołowej, oraz w przypadku przeprowadzania ćwiczeń i treningów.

Następny System Powszechnego Ostrzegania i Ludności Cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza to: zespół sił i środków do terminowego uprzedzenia organów administracji państwowej i terenowej o uderzeniu z powietrza w celu zminimalizowania ich skutków.

Systemy scharakteryzowane powyżej organizują szefowie obrony cywilnej województw, powiatów i gmin/miast, a do wykonywania czynności związanych z wykrywaniem zagrożeń, przekazywaniem informacji o ich zaistnieniu, opracowaniem danych oraz ostrzeganiem i alarmowaniem są zobowiązane:

- podmioty systemu ochrony ludności/jednostki organizacyjne obrony cywilnej, odpowiednio do nałożonych na nie zadań,
- zakłady, obiekty, które w przypadku awarii mogą stanowić źródło zagrożenia dla ludności i środowiska,

- jednostki organizacyjne, których statutowa działalność przewiduje wykonywanie takich czynności – w zakresie ustalonym przez właściwe terenowo organy administracji publicznej/ organy obrony cywilnej.

Rys. 2. Struktura Systemu Wczesnego Ostrzegania (SWO)

Źródło: www.strazbytow.powiat.pl/straz/komenda.php

Organy administracji państwowej/organy obrony cywilnej oraz inni dysponenti systemów lub środków łączności zapewniają możliwość ich wykorzystania do przekazywania informacji o zagrożeniach, komunikatów ostrzegawczych i sygnałów alarmowych.

2.3. *Polski Czerwony Krzyż*

Powstał w 1919 roku, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, jako Polskie Towarzystwo Czerwonego Krzyża. W tym samym roku został uznany przez Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża i przystąpił do Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, którego podstawową misją jest zapobieganie i łagodzenie cierpienia ludzkiego oraz ochrona ludzkiej godności, bez jakiegokolwiek dyskryminacji dotyczącej narodowości, rasy, płci, przekonań religijnych lub politycznych. W wypełnianiu swojej misji ruch podejmuje zadania, jak:

- ochrona życia i zdrowia,
- zapewnienie poszanowania istoty ludzkiej, zwłaszcza podczas konfliktów zbrojnych i w innych krytycznych sytuacjach,
- praca na rzecz zapobiegania chorobom i rozwijanie pomocy społecznej,
- aktywizowanie pracy wolontariuszy i stała gotowość do niesienia pomocy,
- budowa uniwersalnego poczucia solidarności ze wszystkimi, którzy potrzebują ochrony i pomocy.

Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy w swojej działalności kieruje się następującymi zasadami:

- **humanitaryzm** – podejmuje zarówno na płaszczyźnie międzynarodowej, jak i krajowej wysiłki w kierunku zapobiegania we wszelkich okolicznościach cierpieniom ludzkim i ich łagodzenia. Zmierza do ochrony życia i zdrowia oraz zapewnienia poszanowania osobowości człowieka.
- **bezstronność** – nie czyni żadnej różnicy ze względu na narodowość, rasę, wyznanie, pozycję społeczną lub przekonania polityczne. Zajmuje się wyłącznie niesieniem pomocy cierpiącym.
- **neutralność** – ruch powstrzymuje się od uczestnictwa w działaniach zbrojnych oraz – w sporach natury politycznej, rasowej, religijnej lub ideologicznej.
- **niezależność** – Stowarzyszenia krajowe podlegając prawu obowiązującemu w ich państwach, powinny zawsze korzystać z samodzielności pozwalającej im na działania w każdym czasie, zgodnie z zasadami ruchu.
- **dobrowolność** – ruch niesie pomoc dobrowolnie, nie kierując się chęcią osiągnięcia jakiegokolwiek korzyści.
- **jedność** – w każdym kraju działa tylko jedno stowarzyszenie Czerwonego Krzyża albo Czerwonego Półksiężycy i swą humanitarną działalnością obejmuje obszar całego kraju.
- **powszechność** – wszystkie stowarzyszenia mają równe prawa i obowiązek niesienia sobie nawzajem pomocy, obejmuje swoją działalnością cały świat.

Od początku swojego istnienia PCK prowadził różnorodną działalność w dziedzinie ochrony zdrowia, pomocy socjalnej i medycznej, a także pracę wychowawczą z młodzieżą. Wyszkolił dziesiątki tysięcy siostr PCK, pielęgniarek, ratowników, którzy udzielali pomocy zarówno w czasie działań wojennych, jak i w czasie pokoju. Jeszcze przed drugą wojną światową odegrał pionierską rolę w rozwijaniu krwiodawstwa w Polsce.

W czasie drugiej wojny światowej był jedną z nielicznych organizacji, która nie została zdelegalizowana przez Niemców. Szczególne znaczenie miało wówczas działanie istniejącego do dzisiaj Biura Informacji i Poszukiwań, które zajmowało się ustalaniem losów, poszukiwaniem zaginionych i ewidencją strat wojennych.

Po zakończeniu wojny podjął wysiłki, z których najważniejszym było niesienie pomocy poszkodowanym przez działania wojenne i łączenie rodzin. PCK uzyskał znaczną pomoc humanitarną dla społeczeństwa polskiego od innych organizacji czerwonokrzyskich. Dotyczy to zwłaszcza czasu po zakończeniu obu wojen światowych, ale także okresu stanu wojennego, gdy pomoc otrzymało ponad półtora miliona osób, w tym internowani i ich rodziny oraz liczne zakłady służby zdrowia.

Do ochrony życia i zdrowia ludzkiego oraz środowiska przed nadzwyczajnymi zagrożeniami są zobowiązane organy administracji rządowej, samorządowej oraz administracji specjalnych, podmioty gospodarcze, społeczne służby ratownicze, a także osoby fizyczne.

2.4. Inne podmioty bezpieczeństwa

W zakresie ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska bardzo ważną rolę spełnia szeroko rozumiana **Służba Zdrowia**, której jednym z głównych zadań jest zapewnienie ciągłości funkcjonowania podmiotów leczniczych oraz świadczenie przez nie usług medycznych w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub wojny. Do najważniejszych działań w tym zakresie należy zaliczyć:

- stworzenie warunków do zabezpieczenia zdrowia i życia ludności, w tym formalno-prawnych, organizacyjnych i logistycznych;
- przygotowanie i utrzymanie gotowości systemu ochrony zdrowia do działania w stanach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny;
- łagodzenie oraz likwidacja skutków zagrożeń oraz ograniczenie powstawania strat masowych;
- wsparcie systemu ochrony zdrowia służb mundurowych RP.

Mówiąc o ochronie życia, zdrowia, mienia i środowiska nie sposób nie wspomnieć o **Policji**, do której zadań należy: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego (w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu

drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania). Kolejnym zadaniem jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi. Ponadto Policja zajmuje się wykrywaniem przestępstw i wykroczeń oraz ściganiem ich sprawców. Kolejną ważną sprawą Policji jest kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych. Policja współdziała również z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów, współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych oraz realizuje zadania wynikające z umów i porozumień międzynarodowych.

Policja odgrywa ważną rolę w poczuciu bezpieczeństwa obywateli. Często jest pierwszym organem do którego zgłasza się człowiek w sytuacji zagrożenia. Ważnym czynnikiem sprzyjającym skuteczności działań policji jest sprecyzowanie uprawnień i obowiązków samorządów w zakresie zwalczania przestępczości. Ocena rzeczywistego stanu zagrożeń przestępczością oraz decyzje i odpowiedzialność za rozmieszczenie sił porządkowych na danym terenie pozostają w kompetencji władz samorządowych, którym muszą być zapewnione stosowne środki finansowe. Do współpracy z policją i samorządami, zwłaszcza w zakresie edukacji i profilaktyki, powinny być włączane organizacje pozarządowe oraz inne fora obywatelskiej aktywności. Wśród zadań Policji wymienia się również nadzór nad strażami gminnymi (miejskimi) oraz nad specjalistycznymi **uzbrojonymi formacjami ochronnymi**.

Zadaniem tych formacji jest głównie ochrona osób i mienia, przy czym przez ochronę osób rozumie się działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej. Z kolei ochrona mienia, to działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciwko mieniu, a także przeciwdziałające powstawaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń. W większości obiektów występują oddzielne wewnętrzne służby ochronne, które zapewniając ochronę mienia w granicach chronionych obszarów i obiektów mogą również wykonywać usługi w zakresie ochrony osób i mienia, przy których realizacji współpracują z Policją, jednostkami, obrony cywilnej i strażami gminnymi (miejskimi).

Również **Straż Graniczna** ma swój wkład w poziom bezpieczeństwa ludności w kraju. Jej głównym zadaniem jest ochrona granicy państwowej, dokonywanie kontroli ruchu granicznego, zezwalanie na przekraczanie granicy państwowej, rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, zapewnienie porządku publicznego w zasięgu przejść granicznych, osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych, ochrona ich nienaruszalności, nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach, zapobieganie

przywożeniu bez zezwolenia odpadów, szkodliwych substancji a także zanieczyszczeniu wód granicznych, zapobieganie przemieszczaniu bez zezwolenia przez granicę środków odurzających, psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych.

Szczególne role Straży Granicznej wynika z jej zadania skutecznej ochrony granicy państwowej. Wysokie rygory charakteryzujące pracę Straży Granicznej są pochodną postanowień układu z Schengen, zgodnie z którym chronimy pewną część granicy Unii Europejskiej, a więc przyczyniamy się do ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska nie tylko naszego kraju, ale wszystkich członków EU.

Kolejnym ważnym dla bezpieczeństwa ludzi organem jest **Państwowa Inspekcja Sanitarna**, powołana do nadzoru nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy w zakładach, higieny w szkołach, na uczelniach, w ośrodkach wypoczynku. PIS ma uprawnienia do kontroli zdrowotności i żywienia – w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, a w szczególności w celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych. Państwowa Inspekcja Sanitarna wykonuje swoje zadania poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, jeżeli ich występowanie ma charakter epidemiczny, a także przez prowadzenie działalności oświatowo-zdrowotnej.

Ważna jest również **Inspekcja Weterynaryjna**, do której zadań należy zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, badanie zwierząt rzeźnych i mięsa, wykonywanie nadzoru nad: jakością zdrowotną środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego, warunkami sanitarnymi ich pozyskiwania, produkcji i przechowywania, jakością zdrowotną niektórych środków żywienia zwierząt, obrotem środkami farmaceutycznymi i materiałami medycznymi przeznaczonymi dla zwierząt, oraz nadzór nad zdrowiem zwierząt przeznaczonych do rozrodu.

Człowiek musi się również czuć spokojny o swoje bezpieczeństwo w różnych obiektach użyteczności publicznej oraz we własnym domu, dlatego powołano również **organy administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego**. Organy te dbają o przestrzeganie warunków bezpieczeństwa ludzi i mienia w rozwiązaniach przyjętych w projektach budowlanych, przy wykonywaniu robót budowlanych oraz przy utrzymywaniu obiektów. Podstawą musi być zgodność rozwiązań z przepisami techniczno-budowlanymi, obowiązującymi polskimi normami oraz zasadami wiedzy technicznej. Organy nadzoru budowlanego mają prawo wstępu na budowę i przeprowadzenia kontroli.

Również **Państwowa Inspekcja Handlowa** dba o bezpieczeństwo ludzi. Jej zadaniami są: kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą, kontrola jakości i bezpieczeństwa towarów i usług, w szczególności zagrażających życiu lub zdrowiu konsumentów, podejmo-

wanie kontroli, mediacji i innych działań w celu ochrony indywidualnych interesów i praw konsumentów, prowadzenie centralnych i wojewódzkich laboratoriów kontrolno-analitycznych oraz prowadzenie poradnictwa konsumenckiego.

Warto też wspomnieć o **Państwowej Inspekcji Pracy**, tak ważnej w dobie ogromnego bezrobocia w Polsce. Nierzadko zdarza się bowiem, że pracodawcy nie stwarzają odpowiednich warunków pracownikom, wykorzystując ich determinację i chęć pracy. W celu przeciwdziałania tego typu wykroczeniom powołano Państwową Inspekcję Pracy, której działania chociażby w obszarze nadzoru i kontroli przestrzegania przez pracodawców prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, czasu pracy, urlopów, ochrony pracy kobiet, zatrudniania młodocianych i osób niepełnosprawnych, oraz inicjowanie przedsięwzięć w sprawach ochrony pracy przynoszą wiele efektów w zakresie ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska w naszym kraju.

Ponieważ większość ludzi codziennie przyjmuje jakieś leki, ważną dla bezpieczeństwa obywateli jest również **Inspekcja Farmaceutyczna**, która kontrolując warunki wytwarzania, transportu, przeładunku i przechowywania środków farmaceutycznych i materiałów medycznych, współpracuje również z samorządem lekarskim i lekarsko-weterynaryjnym, kontroluje jakość leków sporządzanych w aptekach oraz obrót środkami odurzającymi i psychotropowymi. Współpracuje również ze specjalistycznym zespołem konsultantów do spraw farmacji (krajowym, regionalnym i wojewódzkim), wdrażając tym samym efekty swej pracy na całym obszarze kraju.

Jest więc wiele instytucji dbających o bezpieczeństwo ludzi w różnych dziedzinach, i o ile pracujący w nich ludzie będą odpowiedzialnie sprawowali swoje stanowiska, o tyle ludność będzie mogła czuć, iż ich potrzeba bezpieczeństwa jest odpowiednio zaspokajana.

Podsumowanie

Nadrzędnym celem państwa w zakresie ochrony życia i zdrowia oraz mienia i środowiska w sytuacjach kryzysowych jest utrzymywanie wysokiej gotowości planistycznej, szkoleniowej i operacyjnej do szybkiego reagowania na zagrożenia (indywidualne dla obywateli i zbiorowe dla ludności oraz ich dóbr). W większości przypadków skuteczna neutralizacja i minimalizacja skutków wymaga współdziałania i koordynacji wielu podmiotów. Rozwój zdolności państwa do skutecznego reagowania w tym zakresie musi koncentrować się na działaniach zapobiegawczych oraz sprawnym działaniu. Zasadne zatem są poniższe spostrzeżenia, przedstawione niejednokrotnie w postaci wniosków:

1. Należy zapewnić jednolite kierowanie bezpieczeństwem na wszystkich poziomach administracji publicznej: krajowym, wojewódzkim, powiatowym, gminnym.

2. Głównym wyzwaniem, przed jakim stoi podsystem kierowania ochroną ludności, jest jego pełne zintegrowanie. Integracji tej powinny podlegać przede wszystkim organy doradcze i sztabowe działające na rzecz decydentów. Stworzona musi zostać również odpowiednia infrastruktura kierowania oraz całościowo uregulowane procedury funkcjonowania systemu.
3. Istnieje potrzeba stworzenia uniwersalnego modelu współdziałania organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania z zakresu ochrony ludności, usprawnienia koordynacji w udzielaniu pomocy humanitarnej, a także promowania odpowiednich zachowań społeczeństwa w razie wystąpienia zagrożeń. Takie kompleksowe podejście proponowane jest w ramach Powszechnego Systemu Ratowniczo, jako integralnego elementu systemu bezpieczeństwa państwa.
4. Ustawowego uregulowania wymagają zasady funkcjonowania systemu ochrony ludności, w tym także w czasie wojny, szczególnie w zakresie usprawnienia:
 - współdziałania organów i podmiotów wykonujących zadania służące zapewnieniu bezpieczeństwa obywatelom, w tym ratownictwa, w razie wystąpienia miejscowego zagrożenia oraz klęsk żywiołowych, katastrof i awarii technicznych;
 - mechanizmów kierowania działaniami, jednolitości procedur ratowniczych, standaryzacji wyposażenia;
 - mechanizmów koordynacji realizacji zadań ratowniczych oraz innych zadań z zakresu ochrony ludności; utworzenie spójnego modelu szkolenia podmiotów ratowniczych i zapewnienie wszystkim uczestnikom systemu wspólnego zaplecza szkoleniowego;
5. Podstawowe zadania powszechnego systemu ratowniczego powinny skupiać się w powiecie, jako zadania zlecone. Poziom wojewódzki i krajowy winny spełniać odpowiednio rolę wspomagania bądź koordynacji działań.

Literatura

- [1] Instrukcja w sprawie zasad ewakuacji ludności, zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia, Warszawa 2008.
- [2] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483 z 16 lipca 1997 r.).
- [3] Kotarski K.: Organy władzy i administracji rządowej i samorządowej w Polsce. Tom I, vol. 2, Toruń 1999.
- [4] Lisiecki M.: Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym. Wydawnictwo Naukowe Łośgraf, Warszawa 2011
- [5] Soloch P.: System ochrony ludności i reagowania kryzysowego w czasie pokoju – rola organów administracji publicznej i podległych służb. Zeszyt Problematyczny, Towarzystwo Wiedzy Obronnej, Warszawa 2001.
- [6] Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej (5 listopada 2014).

- [7] Ustawa z 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2009 r. nr 178, poz. 1380 oraz z 2010 r. nr 57, poz. 353).
- [8] Ustawa z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2012 r. poz. 461, 1101, 1407, 1444).
- [9] Ustawa z 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz.U. z 2002 r. nr 113, poz. 985, nr 153, poz. 1271).
- [10] Ustawa z 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002 r. nr 156, poz. 1301).
- [11] Ustawa z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. z 2007 nr 89, poz. 590).
- [12] Wolanin J.: Zarys teorii bezpieczeństwa obywateli: ochrona ludności na czas pokoju. Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2005.
- [13] <http://forum.wegrow.info/obrona-cywilna-czy-funkcjonuje-w-powiecie-wegrowskim-t1183.html>-29.07.2013.

Andrzej WŁODARSKI

Civil Protection in the Security System of Republic of Poland

The article describes the problems of civil protection according to the organizational and functional solutions operating in Poland. The first part of the article presents the civil safety as the element of Polish security system emphasizing the role and importance of each level of state administration. In the next part of the article the attention is drawn to variety of institutions engaged in civil safety in Poland. The article analysis their engagement and emphasizes the special role of the National Firefighting and Rescue System. At the end of the article some conclusions have been drawn. They suggest the way for the better functioning of the state civil protection system.

Keywords: civil protection, National Firefighting and Rescue System, emergency services, safety, collaboration of services.

SUMMARY